

**«Новодолинский кенті әкімі аппараты» ММ қызметіндегі сыбайлас
жемқорлық тәуекелдеріне жүргізілген ішкі талдау нәтижелері бойынша
аналитикалық анықтама**

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы Заңының 8-бабының 5-тармағына, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі Төрағасының 2016 жылғы 19 қазандағы «Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» № 12 бұйрығына сәйкес жүргізілді.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне талдау жүргізу мақсатында кент әкімінің 2026 жылғы 14 мамырдағы № 19-ө өкімімен жұмыс тобы құрылды. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау объектісі «Новодолинский кенті әкімінің аппараты» ММ-нің қызметі келесі бағыттар бойынша болып табылады:

- 1) сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ішкі талдау объектісінің қызметін реттейтін заңнамада сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау;
- 2) мекеменің ұйымдық-басқару қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау (персоналды басқару, мүдделер қақтығысын реттеу, Мемлекеттік қызметтер көрсету, бюджеттік және қаржы қаражатын игеру және бөлу, мекеменің ұйымдық-басқару қызметінен туындайтын өзге де мәселелер).

Талдау жүргізу кезеңі:

2026 жылғы 18 мамырдан 27 маусымға дейін.

Ішкі талдау объектісі қызметінің талданатын кезеңі:

2024 және 2026 жылдың 5 айы

**2025 I. ЗАҢНАМАДАҒЫ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ
ТӘУЕКЕЛДЕРІН АНЫҚТАУ.**

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу жөніндегі жұмыс тобы «Новодолинский кенті әкімінің аппараты» ММ өз қызметінде басшылыққа алатын кодекстерді, заңдарды, нормативтік құқықтық актілерді, құқықтық актілерді зерделеді.

«Новодолинский кенті әкімінің аппараты» ММ ережесін зерделеу барысында мемлекеттік мекеменің қызметін және онымен байланысты нормативтік-құқықтық актілерді айқындайтын функциялар, құқықтар мен міндеттер талданды: (Қазақстан Республикасының 2025 жылғы 15 наурыздағы Бюджет кодексі, Республикасының 2023 жылғы 20 сәуірдегі Әлеуметтік кодексі, Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы Еңбек кодексі, Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 20 маусымдағы Жер кодексі, Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 29 маусымдағы Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі, Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 23 қаңтардағы «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Заңы, Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы «Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» Заңы, Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 16 ақпандағы «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Заңы, Қазақстан Республикасының 2016 жылғы 6 сәуірдегі «Құқықтық актілер туралы» Заңы, Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 15 сәуірдегі «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы» Заңы,

Қазақстан Республикасының 2024 жылғы 1 шілдедегі «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңы, Қазақстан Республикасының Қаржы министрінің 2024 жылғы 9 қазандағы № 687 «Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы, Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 16 сәуірдегі «Тұрғын үй қатынастары туралы» Заңы).

Талдау нәтижелері бойынша сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін мынадай дискрециялық өкілеттіктер мен нормалар анықталды:

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді реттейтін құқық нормаларының коллизиялары (қайшылықтары) анықталды:

Ішкі талдау жүргізу кезінде «Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 30 маусымдағы № 523 қаулысымен бекітілген Әлеуметтік көмек көрсетудің, оның мөлшерлерін белгілеудің және мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарының тізбесін айқындаудың үлгілік қағидаларына» сәйкес азаматтарды мұқтаждар санатына жатқызу үшін мыналар: дүлей зілзала салдарынан азаматқа (отбасына) не оның мүлкіне нұқсан келуі; өрт салдарынан азаматқа (отбасына) не оның мүлкіне нұқсан келуі; әлеуметтік мәні бар аурудың болуы; жан басына шаққандағы орташа табыстың жергілікті өкілді органдар белгілеген шектен ең төменгі күнкөріс деңгейіне еселі қатынасы бойынша аспауы; жетімдік, ата-анасының қамқорлығынсыз қалуы; егде жасына байланысты өзіне-өзі қызмет көрсетуге қабілетсіздігі; бас бостандығынан айыру орындарынан босатылуы, пробация қызметінің есебінде тұруы негіз болып табылатыны анықталды. Электрондық үкімет порталында «Жергілікті өкілді органдардың шешімдері бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек тағайындау» мемлекеттік көрсетілетін қызметіне өтініш беру кезінде қызметтің кіші түрлерінде негіздердің толық тізбесі жоқ, атап айтқанда: дүлей зілзала салдарынан азаматқа (отбасына) не оның мүлкіне нұқсан келуі; өрт салдарынан азаматқа (отбасына) не оның мүлкіне нұқсан келуі; бас бостандығынан айыру орындарынан босатылуы, пробация қызметінің есебінде тұруы қызметтің кіші түрлерінде көрсетілмеген. Заңнамалық актілердегі жоғарыда аталған қайшылықтар көрсетілетін қызметті алушының мемлекеттік қызметті электрондық форматта өз бетінше алуы кезінде кедергілердің туындауына ықпал етеді, өйткені қызметті алушыға мемлекеттік органға жүгінуге тура келеді.

I. II. МЕКЕМЕНІҢ ҰЙЫМДАСТЫРУ-БАСҚАРУ ҚЫЗМЕТІ:

Тексерілетін кезеңде «Новодолинский кенті әкімінің аппараты» ММ-нің ұйымдастыру-басқару қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау мынадай бағыттар бойынша жүргізілді:

Персоналды басқару желісі бойынша, оның ішінде кадрлардың ауысуы:

2025 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша әкім аппаратының штат саны 9 бірліктен тұрады.

Шахтинск қаласы әкімдігінің 2024 жылғы 23 желтоқсандағы «Атқарушы органдардың құрылымы мен штат санының лимиттері туралы» Шахтинск қаласы әкімдігінің 2021 жылғы 28 желтоқсандағы № 71/01 қаулысына өзгерістер енгізу туралы» № 57/01 қаулысына сәйкес, 2025 жылғы 27 қаңтарда штат санының қысқаруына байланысты бас маман жұмыстан босатылды.

2026 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша әкім аппаратының штат саны 8 бірлікті құрайды.

2025 жыл ішіндегі кезеңде Новодолинский кенті әкімінің 2025 жылғы 07 сәуірдегі № 12 өкімімен бас маман тәртіптік жауаптылыққа тартылды.

2026 жылдың 5 айында Шахтинск қаласы әкімінің 2026 жылғы 20 наурыздағы № 15 өкімімен кент әкімі тәртіптік жауаптылыққа тартылды. Шахтинск қаласы әкімінің 2026 жылғы 20 сәуірдегі № 78 өкімімен тәртіптік жаза мерзімінен бұрын алынып тасталды.

Әкім аппараты мамандарының біліктілігін арттыру жыл сайын жүргізіліп тұрады. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнама нормаларын бұзудың іс-жүргізу шешімдері қабылданған фактілері жоқ.

Бағыт бойынша-индикатор бойынша, объектінің ұйымдастырушылық-басқарушылық қызметінен туындайтын өзге де мәселелер:

- Өтініштерді қарау кезінде мемлекеттік қызметшілердің жеке және заңды тұлғалармен жеке қатынасы.

ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексінің (бұдан әрі-Кодекс) 73-бабына сәйкес әкімшілік орган, лауазымды адам әкімшілік рәсімге қатысушыға әкімшілік іс бойынша алдын ала шешімге өз ұстанымын білдіруге мүмкіндік беруге міндетті.

Кодекстің көрсетілген нормасын орындау үшін әкімшілік рәсімге қатысушы өз ұстанымын ауызша білдірген жағдайда хаттаманы жүргізе отырып тыңдау рәсімі жүргізіледі.

Тыңдау рәсімі ақпараттық байланыс құралдарын пайдалана отырып, сондай-ақ қатысушының әкімшілік органға жеке келуі арқылы жүргізіледі. Кез-келген жағдайда әкімшілік рәсімге қатысушылардың лауазымды адаммен жеке байланысы болады.

Аталған факт жеке кездесу кезінде тыңдау рәсімін өткізу сатысында сыбайлас жемқорлық көріністерінің пайда болуына ықпал етуі мүмкін.

Кодекске тиісті өзгерістер енгізуге бастамашылық жасау, тыңдау рәсімін регламенттеу және әкімшілік рәсімге қатысушылармен жеке кездесулерді алып тастау, оларды электрондық хаттаманы жүргізе отырып, онлайн-форматқа ауыстыру.

Талдау нәтижелері бойынша анықталған дискрециялық өкілеттіктер мен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін нормалар нормативтік құқықтық актілерде жойылуды талап етеді.

Мүдделер қақтығысын реттеу желісі бойынша:

Көрсетілген кезеңде мүдделер қақтығысы фактілерін, сондай-ақ басшымен үлестес болу, жақын туыстарының, жұбайлары мен жекжаттарының бірлескен қызметі (жұмысы), мемлекеттік сатып алу, жекешелендіру, мүлікті, активтерді сатып алу не сату кезінде лауазымды тұлғалардың үлестес болуы фактілерін талдау барысында анықталған жоқ.

Кент әкімі аппаратының мемлекеттік қызметшілері арасында қолданыстағы заңнамада лауазымды тұлғалар үшін белгіленген, өздеріне қабылдаған сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулер мен тыйымдарды бұзу (соның ішінде коммерциялық ұйымдарды сенімгерлік басқаруға беру және т.б.) фактілері анықталған жоқ.

Әкім аппаратында ҚР Мемлекеттік қызметшілерінің әдеп кодексінің мәтіні орналастырылған, мемлекеттік қызметшілердің Әдеп кодексі нормаларын бұзу фактілерін тіркеу журналы, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасаған тұлғалар туралы акпараты бар стендтер, құрмет тақтасы бар, сондай-ақ «Авиатрек» газетінің беттерінде ай сайын сенім телефондары жарияланып тұрады. Есепті кезеңде тұрғындар тарапынан сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық көріністері фактілері туралы өтініштер мен қызметкерлердің әрекеттеріне шағымдар түскен жоқ.

Талданатын кезеңдерде ресми аккаунттарда 35 мақала жарияланды. Әкім аппаратының мамандары сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алу және оларға жол бермеу бойынша тұрақты жұмыс жүргізуде. Аталған кезеңдерде Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің әдеп кодексінің, Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексінің, Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы» Заңының, Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» Заңының, Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңының, Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңының, Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің «Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» бұйрығының нормаларын түсіндіру бойынша құқықтық жалпыға бірдей оқыту аясында 34 сабақ өткізілді. Барлық мемлекеттік қызметшілер Әдеп кодексімен қол қойғызыла отырып таныстырылды.

Бюджет және қаржы қаражатын игеру және бөлу желісі бойынша

2025 жылғы кезеңде бекітілген мемлекеттік сатып алу жоспарына сәйкес тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің 69 мемлекеттік сатып алуы жүргізілді.

Шарттар мынадай тәсілдермен жасалды:

Шартты тікелей жасасу арқылы бір көзден алу тәсілімен — 48;

Электрондық дүкен арқылы — 7;

Баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен — 5;

Конкурс бойынша — 9.

Шартты тікелей жасасу арқылы бір көзден алу тәсілімен жүргізілген 48 мемлекеттік сатып алудың ішінен:

«Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның 16-бабының 2-тармағына сәйкес баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен өткізілмеген мемлекеттік сатып алулар бойынша 8 шарт жасасылды;

«Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның 16-бабы 3-тармағының 1) тармақшасына сәйкес табиғи монополиялар салаларына жататын көрсетілетін қызметтерді (су, электрмен жабдықтау қызметтері) сатып алуға 4 шарт жасасылды;

Барлық мемлекеттік сатып алу шарттарына тараптар белгіленген мерзімде қол қойды. 2025 жыл бойынша орындалмаған шарттар жоқ.

2026 жылдың 5 айында бекітілген мемлекеттік сатып алу жоспарына сәйкес тауарлардың, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің 45 мемлекеттік сатып алуы жүргізілді.

Шарттар мынадай тәсілдермен жасалды:

Шартты тікелей жасасу арқылы бір көзден алу тәсілімен — 34;

Баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен — 3;

Конкурс бойынша — 8.

Шартты тікелей жасасу арқылы бір көзден алу тәсілімен жүргізілген 26* мемлекеттік сатып алудың ішінен:

«Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның 16-бабының 2-тармағына сәйкес баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен өткізілмеген мемлекеттік сатып алулар бойынша 8 шарт жасасылды;

«Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның 16-бабы 3-тармағының 1) тармақшасына сәйкес табиғи монополиялар салаларына жататын көрсетілетін қызметтерді (су, электрмен жабдықтау қызметтері) сатып алуға 4 шарт жасасылды.

Мемлекеттік қызмет көрсету желісі бойынша:

Қазақстан Республикасы Сандық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрінің міндетін атқарушының 2020 жылғы 31 қаңтардағы № 39/НҚ бұйрығымен бекітілген мемлекеттік көрсетілетін қызметтер тізіліміне сәйкес, «Новодолинский кенті әкімінің аппараты» мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің 7 түрін көрсетеді. Талданатын кезеңде «Жергілікті өкілді органдардың шешімдері бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек тағайындау» бойынша 10 мемлекеттік қызмет көрсетілді.

Есепті кезеңдерде азаматтар тарапынан шағымдар түскен жоқ.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің сапасы және олардың іске асырылу мәселесі тұрақты бақылауда.

Қызметті алушылардың мемлекеттік қызметтерді көрсету тәртібі туралы хабардарлығын арттыру мақсатында буклеттер, жадынамалар таратылады.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің әрбір түрі бойынша өтініштерді тіркеу журналдары ашылған.

Журналдар іс-қағаздар номенклатурасына енгізілген, бауланған, нөмірленген және мөрмен бекітілген.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтерді көрсететін мамандардың назарына мемлекеттік қызметтерді көрсету кезінде қолданыстағы заңнама нормаларын мүлтіксіз сақтау туралы талап жеткізілді. Әкім аппараты көрсететін мемлекеттік қызметтерді талдау барысында жұмыс тобы мемлекеттік қызметтерді көрсету кезінде қызмет берушінің қызметті алушымен тікелей байланысы жағдайында сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің бар екенін анықтады.

Рұқсат беру және бақылау функцияларын іске асыру желісі бойынша:

Әкім аппаратының бақылау-қадағалау және рұқсат беру өкілеттіктері (сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін дискрециялық өкілеттіктер мен нормалар) жоқ.

«Новодолинский кенті әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесінің 2025 жылғы және 2026 жылдың 5 айындағы кезеңдегі қызметіне талдау жүргізе келе, жұмыс тобы әкім аппаратының қызметінде мынадай сыбайлас жемқорлық тәуекелдері бар деген қорытындыға келді:

- 1) Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезіндегі тәуекелдер;
- 2) мемлекеттік қызметтер көрсету кезіндегі тәуекелдер;
- 3) азаматтар мен заңды тұлғалардың өтініштерін қараудың белгіленген тәртібі бұзылған кездегі тәуекелдер.

Ұсыныстар:

- 1) әкім аппаратының қызметкерлерімен құқықтық жалпыға бірдей оқыту сабақтарын өткізу практикасын жалғастыру;
- 2) мемлекеттік қызметшілерді қайта даярлау және біліктілігін арттыру курстарына, тағылымдамаларға жіберу, уәкілетті органдар өкілдерінің қатысуымен өтетін бірлескен семинар-кеңестерге қатысу;
- 3) әкім аппараты қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасы, Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің әдеп кодексі нормаларының, мемлекеттік қызмет көрсету қағидаларының талаптарын мемлекеттік сатып алу саласында, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексін зерделеу саласында мүлтіксіз орындауын қамтамасыз ету;
- 4) құқық нормаларында коллизиялар (қайшылықтар), дискрециялық өкілеттіктер және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін нормалар анықталған жағдайда оларды қолдануға жол бермеу.

Жұмыс тобының жетекшісі:

 Ильязова Т.И.

Жұмыс тобының мүшелері:

 Кустутинова Л.С.

 Гарварт Н.В.

 Артемьева И.К.

 Карибаев Н.А.